

Sprawozdanie

komisji wybranej dla wniosku pp. Koziembrodzkiego i Madeyskiego
w sprawie zmiany instrukcji dla Wydziału krajowego.

Wysoki Sejmie!

Podstawą organizacji Wydziału krajowego jest statut krajowy. On mianowicie stanowi w §. 11., że Wydział krajowy jest gronem składającym się z siedmiu osób, to jest z sześciu posłów wybieranych ze Sejmu, których statut w polskim języku wydany zowie „Członkami Wydziału krajowego“, tudzież z Marszałka krajowego, według §. 4. statutu, któremu statut wyznacza „przewodnictwo“ we Wydziale krajowym, z grona Sejmu przez Cesarza mianowanego. Wedle §. 42. Wydział krajowy w takim składzie jest ciałem zbiorowym, które załatwia czynności kollegialnie. Postanowienie §. 11. charakteryzuje Wydział krajowy ogólnie jako organ Reprezentacji krajowej, zawiadowczy (administracyjny) i wykonawczy, postanowienia zaś §§. 26. do 32. oznaczają jego zakres działania. Wydziałowi krajowemu powierza §. 26. w szczególności administracją majątku, funduszków i zakładów krajowych, pod jego też władzę oddaje §. 26. urzędników i sługi, oraz kierownictwo i nadzór nad ich sprawowaniem służby.

W §. 11. orzeka statut, że Marszałkowi krajowemu służy prawo przewodnictwa we Wydziale, czyli prawo kierowania Wydziałem. Nakoniec stanowi §. 32., że bliższe określenie sposobu sprawowania czynności Wydziału należy do instrukcji, którą wydać ma prawo Sejm krajowy.

Na tej podstawie Wysoki Sejm uchwalił dnia 1. marca 1866 r. instrukcją dla Wydziału krajowego wypełniającą ramy w statucie krajowym zakresłone, która dotąd bez żadnej zmiany obowiązuje.

Już sam wzgląd na czas lat 23, jaki upłynął od chwili wejścia w życie instrukcji, mógłby usprawiedliwić zamiar rozpatrzenia się w jej szczegółowych przepisach. Odtąd bowiem zmienił się pod wielu względami ten stan rzeczy, jaki mogli mieć na oku nasi poprzednicy, gdy instrukcję układali: nadewszystko zmieniły się rozmiary czynności i jakość spraw, które zajmują się Wydział krajowy.

Są jednak prócz tego specjalne i praktyczne a ważne powody, dla których zmiana instrukcji dla Wydziału krajowego zdaniem komisji nastąpić powinna.

I tak nie ulega wątpliwości, że w czasie układania instrukcyi istniały jeszcze warunki polityczne, które mogły usprawiedliwiać brak szczerego zaufania Sejmu do władzy przewodniczącego Wydziału krajowego, który mając w tem gronie wykonywać prawo kierownictwa, otrzymuje to prawo nie z woli Reprezentacyi krajowej jak inni członkowie tego grona, lecz z nominacyi. To też uchwalona podówczas instrukcyja dla Wydziału krajowego nosi na sobie ślady pewnej lęklivej ostrożności we wymierzeniu Marszałkowi krajowemu tych środków, jakich on potrzebuje, jeżeli przewodnictwo we Wydziale krajowym ma wykonywać skutecznie i jeżeli ma podjąć tej moralnej odpowiedzialności, jaką społeczeństwo nasze na niego niewątpliwie nakłada. Wobec pewnego uszczuplenia tych środków z jednej strony a wzmagającego się ciągle zakresu czynności Wydziału z drugiej strony, materyalne zachowanie zasady kolegialności w pracach Wydziału staje się coraz trudniejszym. Charakter łączności i jednolitości działania Wydziału słabnie, albowiem w braku należytej spójni w rękę kierownika naturalnym porządkiem rzeczy wzmagają się indywidualna samodzielność pracy jednostek. W celu tedy wzmożenia tej spójni Wydziału komisya proponuje środki w §§. 21. 22. 25. 28. 30. 32. 39. 44. określone, których szczegółowe znaczenie poniżej przedstawi.

Drugi kierunek, w jakim komisya uważa naprawę instrukcyi za właściwą, polega na potrzebie utrzymywania żywszego czucia ze strony Wydziału krajowego z pracami sejmowemi, tudzież z życiem i rozwojem instytucyj, urzędów i zakładów autonomicznych w kraju, zostających pod zarządem lub nadzorem Wydziału krajowego. Pod tym względem komisya stwierdza, że już od szeregu lat objawiają się w kołach poselskich tudzież w kraju całym życzenia w kierunku wzmiankowanym idące, które komisya uważa za usprawiedliwione. Tym życzeniom komisya starała się uczynić zadość w §§. 13, 24, 28.

Projektowane tam postanowienia będą później bliżej objaśnione. Tutaj jednak niepodobna pominąć jednej uwagi ogólnej. A mianowicie podług §. 19. instrukcyi, opartego na postanowieniach §§. 11. i 26. statutu krajowego, Wydział krajowy za działalność swoją jest odpowiedzialny wobec Sejmu. Skoro Wydział krajowy jest ciałem zbiorowem, przeto jego odpowiedzialność z natury swojej powinna być łączną i pod tym względem komisya mniema, iż spełnia swoją powinność, jeżeli stwierdzi życzenie w łonie Sejmu częstokroć objawiane, ażeby ta łączność całego Wydziału i jego odpowiedzialności za działalność występowała wobec Sejmu wyraźniej, aniżeli dotąd. Co się tyczy zewnętrznego zajawienia tej łączności Wydziału w komisyi uczyniony był wniosek, ażeby do instrukcyi przyjąć postanowienie, że członkowie Wydziału krajowego zajmują miejsca w Sejmie wszyscy razem na jednej osobnej ławie. Komisya oświadczyła się za myślą w tym wniosku zawartą jednoznacznie, sam wniosek zaś uchylili z tego tylko powodu, że z jednej strony nie sądziła, iżby urządzenie tego szczegółu należało do instrukcyi dla Wydziału krajowego, z drugiej strony zaś komisya ma nadzieję, że skoro obecni przy tych obradach komisyi książe Marszałek i dwaj delegaci Wydziału otrzymali wiadomość o tem jednomyślnie objawionem zapatrywaniu komisyi, a z ich strony nie była przedstawiona żadna w tej mierze trudność, życzeniu temu stanie się zadość drogą wewnętrznego zarządzenia bez potrzeby uchwalania formalnego na ten cel przepisu.

Jednakże łączność Wydziału nie może bynajmniej zwolnić członków Wydziału od obowiązków, które na każdego z nich z osobna ztąd przypadają, że czynności Wydziału rozdzielone są na 6. departamentów, a każdy członek Wydziału jest naczelnikiem jednego departamentu. Do tych zaś obowiązków należy właśnie popieranie i obrona spraw departamentu w komisjach sejmowych i w Sejmie, zresztą zaś osobiste zwiedzanie, lustrowanie i w ogóle osobiste nadzоровanie instytucyj, urzędów i zakładów autonomicznych. Wykonywanie tych obowiązków musi być nałożone w pierwszym rzędzie na każdego z członków Wydziału z osobna a to odnośnie do spraw, które jego bezpośredniej pieczy w departamencie powierzone zostały.

Nakoniec jeden jest jeszcze punkt istotny, który komisya w instrukcyi zasadniczo ulepszyć uważa za potrzebne, obiecując sobie ztąd skutki bardzo pomyślne i stałe. Tym punktem jest złączenie urzędników Wydziału krajowego w pewną organizację.

Wedle §. 21. instrukcyi Marszałek przydziela naczelnikom departamentów do pomocy urzędników, którzy wszyscy zostają wprost pod zwierzchnictwem naczelnika departamentu, pomiędzy sobą hierarchicznie niezwiązani, ale w zasadzie sobie równi. Rzecz oczywista, że przy tak różnem szeregowaniu pracowników, wynik ich pracy nie może być tak wydatny, jak jest we wszystkich tych instytucyach, w których istnieje organizacja na podstawie hierarchicznie urządzonej odpowiedzialności. Przytem każdy członek Wydziału dozna w tem znacznego ułatwienia pracy, jeżeli przydana mu pomoc będzie tak zorganizowana, że nie będzie potrzebował kierowania sprawami rozdrabniać na liczne nieraz jednostki dodanych mu urzędników, ale zdoła je skupić w stosunku z jednym lub dwoma starszymi urzędnikami. A zatem nie należy zapominać, że jeżeli z powodu nieobecności naczelnika departamentu wypadnie departament oddać czasowo innemu członkowi Wydziału lub zastępcy członka, wtedy ci tymczasowi kierownicy o wiele łatwiej zdołają się o biegu spraw poinformować i ich załatwieniem pokierować, gdy znajdują pracę skupioną w ręku jednego lub dwóch starszych urzędników, aniżeli gdy praca ta rozrzuconą jest pomiędzy większą ich ilość. Taką organizację proponuje komisya w §. 24.

Komisya ma przekonanie, że ta organizacja, jeżeli ją Wys. Sejm zatwierdzi, pociągnie za sobą potrzebę niejakich zmian w etacie urzędników i przepisach służbowych. Jednakże do wykonania takich zmian potrzeba więcej spokojnego czasu, aniżeli komisya i Wydział krajowy w czasie trwania sesyi sejmowej poświęcić mogą. Dla tego komisya mniema, że lepiej przysłuży się rzeczy, jeżeli na razie ograniczy się do zaprojektowania rezolucyi, na końcu sprawozdania sformułowanej.

Objaśnienia szczegółowe.

Zmiany projektowane w §§. 7. 8. 9. 10. 14. 16. 20. 27. 28. 31. 32. 34. 35. 37. 42. 44. 45. 52. 56. 57. są tak drobne lub tak jasne, że osobnego uzasadnienia nie potrzebują.

Do §. 13. Ustęp 1. Trojaka zmianę proponuje komisya w 1. ustępie tego paragrafu :

Zmiana 1-sza : zawarta w ostatnim zdaniu ustępu 1-go znalazła już usprawiedliwienie w uwagach ogólnych sprawozdania.

Zmiana 2-ga: według §. 14. dawnej instrukcyi mogło się zdarzyć, że sprawa, która na posiedzeniu Wydziału została załatwioną przeciwko wnioskowi referenta, skoro weszła do Sejmu, nie miała nikogo, ktoby ją ze strony Wydziału należycie popierał. Bo Wydział mógł wprawdzie uchwalić, ażeby taką sprawę wnosił do Sejmu jeden z tych członków Wydziału, którzy na posiedzeniu Wydziału należeli do większości, ale obowiązku takiego Wydział nie miał. Jeżeli zaś z tego prawa niekorzystał, wtedy wnosił sprawę referent, od którego, gdy był przegłosowany, trudno byłoby wymagać lub oczekiwać dokładnej i gorliwej obrony zdania, które nie zgadzało się z jego przekonaniem. Dla tego komisya prawo Wydziału do wyznaczenia, kto z grona większości ma sprawę taką do Sejmu wnosić, zamieniła w §. 13. na obowiązek.

Zmiana 3-cia — pozostaje w związku ze zmianą, którą komisya proponuje w §. 35. Idzie mianowicie o pytanie, kto ma mieć obowiązek przejrzeć, sprawdzić i podpisem stwierdzić uchwałę, która zapadła na posiedzeniu Wydziału przeciwko zdaniu referenta, a którą [powinien wypracować na referacie urzędnik na posiedzeniu pióro trzymający? Pytanie to rozwiązuje dzisiejsza instrukcja w §. 35. w ten sposób, że obowiązek ten nakłada, na tego członka Wydziału, który pierwszy oświadczył się przeciwko zdaniu referenta. Otóż komisya mniema, że to postanowienie albo jest niewłaściwe, albo niedokładnie sformułowane. Albowiem ta okoliczność, że członek Wydziału oświadczył się przeciw wnioskowi referenta, nie daje jeszcze rękojmi, że ten właśnie wotant będzie umiał najlepiej skontrolować, czy należycie została sformułowana na referacie myśl, która przy głosowaniu zwyciężyła. Bo zdarzyć się może, że ów członek Wydziału, który pierwszy oświadczył się przeciw referentowi, albo żadnego wniosku nie stawiał albo stawiał wniosek, który także upadł. Jedynie trafem będzie, jeżeli obowiązek kontrolowania uchwały nałoży się na tego wotanta, którego wniosek przy głosowaniu uzyskał większość (kontrawotant). Takie postanowienie przyjęła komisya w §. 35., dla tego i w §. 13. wypadało uczynić odpowiednią zmianę.

Ustępek 2-gi — Komisya uważa za rzecz bardzo pożyteczną, ażeby w razie niezgody zdań w łonie Wydziału członkowie komisji sejmowych przy obradach nad dotyczącą sprawą mogli dowiedzieć się od samych członków Wydziału, jakich zdań na posiedzeniu Wydziału bronili i dla jakich powodów. Gdyby jednak taka niezgodność zdań miała przenosić dysputy pomiędzy członkami Wydziału krajowego aż na arenę sejmową, w tem komisya musiałaby upatrywać znacznie więcej szkody dla stanowiska Wydziału jako jednego ciała zbiorowego, aniżeli korzyści ztąd pochodzącej, że może przez to sprawa w Sejmie lepiej byłaby rozświetlona. Dla tego komisya ogranicza w sposób wyżej wytknięty dotychczasowe postanowienie §. 14. ust. 2. instrukcji.

Do §. 15. Utała się praktyka, że uchwały sejmowe, które trzeba przedkładać rządowi, wygotowuje wśród sesji sejmowej biuro sejmowe, a przesyła je Marszałek. Dopiero po zamknięciu sesji sejmowej odbiera Wydział krajowy akta i przedkłada rządowi protokoły posiedzeń i rozpraw sejmowych.

Stosownie do tej praktyki wypadało zmienić 1-szy ustępek §. 15.

W ustępie 2-gim zaś komisya wkłada na Wydział krajowy obowiązek, ażeby dla wszelkich wezwań do rządu (rezolucyj) wypracowywał uzasadnienia popierające i o skutku zdawał sprawę Sejmowi. Podwójny jest cel tego postanowienia: raz ażeby rezolucje sejmowe były należycie popierane, powtóre, ażeby rząd nie potrzebował tracić czasu na czekanie, aż wszystkie protokoły rozpraw sejmowych nadejdą, tudzież na wyszukiwanie z tego materiału tych danych, które uchwaloną rezolucję uzasadniają, lecz ażeby miał odrazu rzecz gotową i mógł z niej wcześniej zrobić odpowiedni użytek.

Komisya użyła ogólnego wyrażenia „odpowiednie uzasadnienie“, chcąc przez to zaznaczyć, że nie idzie jej o to, ażeby Wydział krajowy materiał rozpraw sejmowych w każdym wypadku w całości dołączał, ani też nie ma tego na myśli, że gdyby ten materiał w danym razie był bardzo skąpy, Wydział mógłby się na nim ograniczyć, przeciwnie celem jest osiągnąć to, ażeby Wydział w każdym wypadku umotywował rezolucję tak, jak tego przedmiot wymaga, to jest „odpowiednio“.

Do §. 21. Ustępek 1-szy. Pomijając rozszerzenie pojęcia „aplikantów“, które to pojęcie z biegiem czasu z powodu różnorodności sił pomocniczych i sług, stało się potrzebnem, to zmiana przez komisję proponowana ma na celu, wyciągnąć praktyczną konsekwencję z ogólnej zasady, już w dawnej instrukcji wyrzeczonej, że „czuwanie nad biegiem czynności Wydziału i nad wewnętrznym porządkiem“ jest prawem i obowiązkiem Marszałka jako przewodniczącego Wydziału. Tą konsekwencją praktyczną jest „prawo wydawania w tym celu odp

wiednich zarządzeń". Bez takiego prawa samo sformułowanie zasady będzie zawsze tylko teorią.

Co się tyczy samej zasady, komisya wypuściła określenie „ogólnych“ (czynności) bo widziała w tem ograniczenie atrybucyi Marszałkowi należnej niezrozumiałe i nieuzasadnione.

Ustęp 2-gi. Zmiany w tym ustępie proponowane, zostające w związku z §. 30. oddają Marszałkowi podwójne prawo, które mu się z pojęcia przewodnictwa niezaprzeczenie należy a które dotąd wykonywał po części Wydział krajowy a po części każdy z członków Wydziału z osobna, to jest prawo wyznaczania posiedzeń tudzież prawo nakładania porządku dziennego obrad Wydziału.

Do §. 22. W §-fie 22. dawnej instrukcyi znajduje się zdanie, że „Marszałek używa według potrzeby jednego lub więcej urzędników do zatrudnień we własnem biurze“. W miejsce tego zdania, które komisya w §. 21. wypuściła, proponujemy ogólne postanowienie jako §. 22.

Komisya przywiązuje do tego pewną wagę, ażeby Marszałek jako kierownik Wydziału miał formalne biuro, nakształt biur prezydyalnych, jakie istnieją we wszelkich większych instytucjach zbiorowych. Powinno być jasno wypowiedzianem, że istnieje osobne biuro Marszałka, w którym załatwia się sprawy dotyczące kierownictwa we Wydziale.

Jeżeli komisya oznaczając zakres czynności biura Marszałka nie poprzestała na określeniu ogólnem, lecz oprócz tego wysunęła naprzód „utrzymywanie przeglądu i kontroli nad biegiem czynności Wydziału“, to chciała ona przez to na potrzebę tych czynności kierownictwa szczególnie położyć nacisk.

Do §. 23. Przepis zawarty w ustępie 1-szym tego paragrafu może ułatwić Marszałkowi sprawowanie kierownictwa, dając mu możliwość zastępstwa i wtenczas, gdyby wskutek zajęcia się pewnemi działami swojego urzędowania nie mógł osobiście wykonywać jakiego innego działu czynności. W ustępie 2-gim chodzi o to, ażeby w razie urlopu lub innej przeszkody urzędowania zastępcy Marszałka inny członek Wydziału to zastępstwo sprawował.

Do §. 24. Ustępy 2. i 3. zawierają przepisy tyczące się organizacyi urzędników, o której była mowa w uwagach ogólnych.

W ustępie 2-gim wyrażoną jest ogólna zasada, że urzędnicy, których Marszałek na mocy §-fu 21. do departamentu przydziela, zostają pod zwierzchnictwem tego członka Wydziału, który jest naczelnikiem departamentu.

W ustępie 3-cim zaś zawarte są szczegółowe przepisy wskazujące, w jaki sposób mają być urzędnicy w departamentach hierarchicznie połączeni. A mianowicie czynności pojedynczych departamentów są dwojakiego rodzaju. Jeżeli departamentowi oddaną jest pewna gałąź spraw, n. p. sprawy gminne, melioracye, drogi, szkoły, szpitale i t. p., wtedy wszystkie czynności odnoszące się do tej gałęzi, stanowią pewną całość. Ich załatwienie wymaga pewnej ciągłości, a ich opracowywanie pewnych specjalnych fachowych wiadomości. Jeżeli tedy taka gałąź spraw zawiera w sobie tak wiele czynności, że na to, ażeby je dla naczelnika departamentu według jego wskazówek opracować, potrzeba więcej urzędników, wtedy wskazanem jest, ażeby wszyscy ci urzędnicy w jednym fachowym kierunku pracujący, stanowili razem jedną całość. Takie grono urzędników komisya nazywa biurem specjalnem. Organizacya biura specjalnego polega na tem, że jeden z pomiędzy urzędników biura będzie przełożonym wszystkich innych. Przełożony biura ma rozdzielać pomiędzy urzędników biura prace od naczelnika departamentu otrzymane, wskazywać im sposób załatwiania podług otrzymanych poleceń, czuwać nad ich pracą i w ogóle wykonywać nadzór i kontrolę nad nimi, jako podwładnymi. Sam zaś wobec naczelnika departamentu będzie odpowiedzialny za pracę własną i prace swoich podwładnych, wobec Wydziału krajowego będzie on odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad podwładnymi.

Czy w danym wypadku zachodzi potrzeba urządzenia dla pewnej gałęzi spraw osobnego biura specjalnego, postanowienie o tem należy wyłącznie do kierowniczej władzy Marszałka. On też ma wyłączne prawo wyznaczania przełożonych dla biur specjalnych.

Jeżeli nie ma potrzeby urządzenia dla pewnej gałęzi spraw biura specjalnego jak n. p. dla spraw kwaterunku żandarmerji i t. p. lub też jeżeli do departamentu należą sprawy różne, nie mające charakteru specjalnej gałęzi spraw, gdyż są jednorazowemi, przejściowemi, jak n. p. przygotowanie projektu do ustawy o asekuracji przymusowej, zbadanie potrzeby i kierunku reformy ustaw sądowych i t. p., wtedy dla opracowania takich spraw w pierwszym przypadku wystarczy pomoc jednego lub dwóch urzędników jednego kierunku fachowego, w drugim zaś naczelnik departamentu będzie potrzebował kilku może urzędników, z których jednak każdy inną mieć będzie kwalifikację fachową.

O ile w departamencie znajdują się tacy urzędnicy do biura specjalnego nie należący, zdaniem komisji i ci nie powinni być bez organizacji. To też Marszałek ma wyznaczyć, który z pomiędzy nich będzie przełożonym reszty.

W skutek takiej organizacji stosownie do jakości spraw departamentowych kombinacje w departamentach mogą się rozmaicie ukształtować. I tak jeden departament może mieć więcej biur specjalnych, np. biuro gminne wraz z biurem melioracyjnem; wtedy naczelnik departamentu będzie miał dla każdej gałęzi spraw sobie powierzonych osobnego starszego urzędnika, który mu będzie odpowiadał za całe biuro, dla tej gałęzi mu dodane. Albo może naczelnik departamentu mieć pod swoim zwierzchnictwem jedno biuro specjalne tudzież kilku urzędników luźnych; wtedy będzie miał dwóch starszych urzędników, z których jeden będzie mu odpowiedzialny za biuro, a drugi za resztę urzędników. Mogą nareszcie być departamenty, w których będą sami tylko urzędnicy luźni, a wtedy jeden z nich będzie mu odpowiedzialnym za resztę.

Ustęp 4. Postanowienie to wypływa z kierowniczej władzy Marszałka. Jestto niejako uzupełnienie postanowienia §. 22. Obadwa te przepisy zmierzają do tego, ażeby Marszałek jako przewodniczący Wydziału rozporządzał środkami, za pomocą których będzie mógł utrzymać ciągłą kontrolę nad załatwianiem spraw w departamentach i czuwać nad tem, ażeby w Wydziale nie zalegały.

Ustęp 5. i 6. Odnośnie do tego, co w uwagach ogólnych przedstawiono, komisja i w tych dwóch ustępach kładzie nacisk na obowiązek Wydziału krajowego sprawowania nadzoru i kontroli nad instytucjami, urzędami i zakładami pod jego zarządem zostającymi.

Pod względem sposobu wykonywania tego nadzoru komisja wyróżnia zakłady pod zarządem Wydziału zostające od wszystkich innych przedmiotów nadzoru z tego powodu, że te, (jak zwłaszcza szpitale i szkoły fachowe) z natury swojej wymagają ściślejszego nadzoru i częstej lustracji. Dla tego komisja nakłada specjalnie obowiązek osobistego zwiedzania takich zakładów wprost na tego członka Wydziału, który sprawy tych zakładów ma w swoim departamencie. Przepis ten zostaje w związku z ustępem 2. §. 28.

Co się tyczy wszystkich innych zakładów, instytucyj i urzędów, to te nie wymagają tak częstych lustracji. Dla tego komisja mniema, że pod tym względem wystarczy postanowienie, przypominające, że Wydział ma prawo ogólne, gdyby tego zaszczyt potrzebą, delegować członka Wydziału do wykonania pewnej czynności nadzorczej względem każdego jakiegobądź przedmiotu pod jego zarządem będącego.

Tego prawa komisja nie ogranicza do delegowania koniecznie naczelnika tego departamentu, do którego dotycząca sprawa należy, lecz zostawia Wydziałowi możność delegowania któregobądź członka Wydziału, którego w danych warunkach uważa za najodpowiedniejszego. Prócz tego komisja uważa za właściwe wyraźnie postanowić, że delegowany przez Wydział

członek ma obowiązek wykonać delegację ściśle według polecenia, a więc w tym czasie, kierunku i celu, w jakich to Wydział postanowił. Ze stylizacji ustępu 6. wynika, że gdyby Wydział spostrzegł, że z jakichkolwiek powodów lustracja zakładów nie odbywa się tak ściśle i tak często, jak to w myśl ustępu 5. naczelnik departamentu czynić powinien, wolno mu według ustępu 6. powziąć uchwałę, że lustracja taka ma być wykonana i wyznaczyć do jej przeprowadzenia bądź naczelnika departamentu bądź innego członka Wydziału.

Ustęp 7. Skoro pomiędzy obowiązkami członków Wydziału przytoczono wyraźnie obowiązek osobistego lustrowania instytucyj, urzędów i zakładów autonomicznych, niepodobna pominąć postanowienia, że do wykonania takich czynności służy Marszałkowi prawo, z kierowniczej władzy we Wydziale wynikające i oczywiście w granicach tej władzy zawarte. Do takich lustracyjnych objazdów Marszałka komisya przywiązuje znaczną wagę. Albowiem Marszałek nie tylko, że w ten bezpośredni sposób uzupełnia własną informację o stanie i rozwoju instytucyj autonomicznych, o których w Wydziale pod jego przewodnictwem toczą się decydujące obrady, ale nadto uczynione spostrzeżenia własne mogą wywołać z jego strony inicjatywę, która na tok dotyczących spraw we Wydziale może wpłynąć ożywczo. Nawzajem znów takie roztoczenie żywej opieki Marszałka nad autonomicznymi urządzeniami w kraju musi przyczynić się do rozbudzenia i wytężenia gorliwości obywatelskiej i będzie oddziaływać zbawiennie na ogólny rozwój naszego samorządu.

Do §. 25. Ustęp 2gi. Podwójną zmianę proponuje komisya w tym ustępie. Najprzód komisya mniema, że dotychczasowe postanowienie §. 24. instrukcyi, mocą którego członek Wydziału nieurzędujący dłużej aniżeli jeden miesiąc, przestaje pobierać płacę, nie odpowiada godności stanowiska, jakie zajmuje poseł mandatem do Wydziału zaszczycony. Rygor bowiem w tym wypadku nałożony ma w sobie pierwiastek kary i to kary pieniężnej. Postanowienie, które komisya natomiast proponuje, nie ma cechy kary. Jestto złożenie mandatu milczące czyli dorozumiane, które zdaniem komisji jedynie godności tego stanowiska odpowiada, a prawnie z natury rzeczy tak dalece samo wypływa, że go raczej w instrukcyi skonstatować, aniżeli postanowić potrzeba. A mianowicie według powszechnych zasad prawa każdy może wolę swoją objawić albo wyraźnie, albo też w sposób dorozumiany, to jest za pomocą spełnienia takich czynów, po których wolę jego poznać można.

Jeżeli tedy poseł, który przyjął mandat do Wydziału krajowego ofiarowany mu w tym tylko celu i z tem zaufaniem, żeby dla dobra kraju pełnił gorliwie obowiązki z tem zaszczytnem stanowiskiem nieodzownie związane, obowiązki te faktycznie pełnić przestaje, czyż podobna bez ubliżenia jego godności wytłómaczyć czyn taki czem innym, aniżeli tem, że mandat swój składa? Wolno mu było złożyć go wyraźnie, formalnie, ale nikt nie mógłby wzbronić mu złożyć go milcząco, faktycznie.

Ustęp 3ci. Nie odpowiada to ani stanowisku Marszałka jako kierownika Wydziału, ani też nie zgadza się z dobrem urzędowania Wydziału, ażeby urlopów krótkich udzielał Marszałek, a dłuższych Wydział krajowy. Tylko kierownik grona ma ten pogląd ogólny na całość spraw Wydziału, jakiego potrzeba, ażeby można w danej chwili ocenić, czy bieg czynności nie dozna przez to uszczerbku, że któryś z członków Wydziału opuści urzędowanie na pewien przeciąg czasu. Dla tego komisya oddaje tę władzę wyłącznie Marszałkowi, który przy udzielaniu urlopów będzie mógł baczyć na bieg czynności Wydziału.

Do §. 30. Zmiany poczynione w §. 30. dawnej instrukcyi stoją w związku z §. 21. instrukcyi projektowanej. Mianowicie według projektu komisji Marszałek ma prawo wyznaczać, kiedy mają się odbywać posiedzenia Wydziału. Jednakże zwyczajne posiedzenia powinny się odbywać przynajmniej 2 razy na tydzień i to w dniach stale oznaczonych. Albowiem gdyby posiedzenia nie były oznaczane stale, wtedy naczelnicy departamentów nie mogliby pracy w departamentach należycie uregulować i na posiedzenia referaty w odpowiednim czasie przygotować.

Obowiązek składania w biurze Marszałka spisu spraw na posiedzenie przygotowanych (według numerów dziennika podawczego) jest konsekwencyą tego, że Marszałek układa porządek dzienny. W ustępie 5tym wymienione są trzy kategorye spraw bardzo doniosłych, co do których nie tylko chodzi o to, ażeby Marszałek miał prawo i sposobność poinformować się przed posiedzeniem o wniosku referenta — tutaj idzie także o to, ażeby Sejm miał niejaka rękojmię, że przy obradowaniu nad temi sprawami przestrzegana będzie prawdziwa kollegialność. A to może nastąpić tylko wtenczas, jeżeli tak przewodniczący Wydziału jak i wszyscy jego członkowie będą jednako poinformowani o stanie sprawy i o projekcie referenta.

Dalsze zmiany tego paragrafu nie wymagają osobnego motywowania.

Do §. 39. Zmiana §. 39. dawnej instrukcyi nie tylko uchyla stylizację, która może dać pochoop do błędnej interpretacyi, lecz zmierza nadto do tego, ażeby za pomocą obiektywnego określenia rozszerzyć zakres spraw, które potocznie załatwiane być mogą.

Nakoniec nadmienić należy, że komisya uchylila §§. 3. i 45. dotychczasowej instrukcyi, ponieważ postanowienia w nich zawawarte, stały się zupełnie bezprzedmiotowemi.

Komisya wnosi:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną pod /. Instrukcyę dla Wydziału krajowego

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby ze względu na zmiany w „Instrukcyi dla Wydziału krajowego“ poczynione, poddał szczegółowej rewizyi „Ustanowę służby krajowej“ z dnia 23. marca r. 1866 wraz z wszystkimi przepisami w związku z nią będącymi, tudzież ażeby ewentualne wnioski swoje w tej mierze Sejmowi na najbliższej sesyi przedstawił.

We Lwowie, dnia 10. listopada 1890.

Przewodniczący:

J. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:

Madeyski w. r.

Instrukcja dla Wydziału krajowego.

Dawna instrukcja.

§. 1.
równobrzmiący.

§. 2.
równobrzmiący.

§. 3.

W celu zawiadowania majątkiem, funduszami i zakładami krajowemi, które według statutu krajowego z pod administracyi Rządu lub byłego Wydziału stanowego pod zarząd Sejmu krajowego przejść mają, Wydział krajowy urządzi oddział obrachunkowy i kasę i zaprowadzi stosowną manipulację według osobnej instrukcyi.

Wniosek komisji.

§. 1.

Statut krajowy oznacza w ogólności zakres działania Wydziału krajowego; niniejsza zaś instrukcja określa szczegółowe jego czynności i sposób załatwiania tychże.

§. 2.

Wydział krajowy powinien strzedz całości kraju, praw i swobód jemu przyznanych, wykonywać prawomocne uchwały Sejmu i czuwać nad ich wykonaniem w sposób przez Sejm wskazany.

Gdyby uchwała Sejmu z powodu przeszkód nieprzewidzianych wykonaną być nie mogła w sposób przez niego wskazany, Wydział krajowy wykona ją według możności, lecz usprawielliwi się z tego przed najbliższym Sejmem.

W nadzwyczajnych razach, wymagających nagłych postanowień, które zakres działania Wydziału krajowego przechodzą, obowiązkiem jego będzie przedłożyć Najjaśniejszemu Panu wniosek o zwołanie nadzwyczajnego Sejmu krajowego.

Dawna instrukcja.

Odebranie majątku, funduszów i zakładów krajowych, które poprzedzić powinna dokładna likwidacja kas i sprawdzenie szczegółowych inwentarzy, objęte będzie dokładnym protokołem oddawczym, który najbliższemu Sejmowi przedłożony być winien.

§. 4.
równobrzmiący.

§. 5.
równobrzmiący.

§. 6.
równobrzmiący.

§. 7.
równobrzmiący.

§. 8.
równobrzmiący prócz dodatku: „budżetowego“.

Wniosek komisji.

§. 3.

W sprawach fundacyjnych Wydział krajowy stosować się będzie ściśle do woli fundatorów.

§. 4.

Wydział krajowy czuwać ma nad ściśłem zachowaniem przepisów, wydanych przez Sejm, dla krajowych urzędów i zakładów.

§. 5.

Wydział krajowy załatwia czynności dawnego Wydziału stanowego w sprawach szlachectwa, o ile dotyczą Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego. (Uchwała Sejmu z dnia 23. kwietnia 1861 r. zatwierdzona najwyższem postanowieniem z dnia 8. sierpnia 1861 r.)

§. 6.

Wydział krajowy przedkłada Sejmowi w początkach każdej sesji budżet i składa rachunki:

- a) z zarządu majątku krajowego, z podatków na cele krajowe i z użycia kredytu krajowego, jako też
- b) z wydatków krajowych zwyczajnych i nadzwyczajnych. (St. kr. §. 18. l. 4. „a i b“.)

§. 7.

Każdoroczny budżet stanowi dla siebie całość odrębną; dlatego ani dochody ani rozchody z jednego roku *budżetowego* przenoszone być nie mogą na rok drugi.

Budżet roku bieżącego nie może być obciążony wydatkami z lat ubiegłych, tymże budżetem nie objętymi. Gdyby z wydatków na budżecie roku bieżącego zamieszczonych jaka część tychże asygnowaną lub niezrealizowaną być nie mogła w ciągu tego roku, natędy tę część nieasygnowaną lub niezrealizowaną jeszcze należy przenieść na budżet roku następnego.

Dawna instrukcja.

§. 9.

Wydział krajowy nie może obciążać stale funduszków krajowych w jakikolwiekby sposób, ani też zezwalać na wydatki budżetem nie objęte; jednakże rozporządza według własnych uchwał kwotami na pewne cele budżetem przeznaczonemi i przez Sejm uchwalonemi.

W razach nieprzewidzianych Wydział krajowy rozrządzać może dochodami krajowemi aż do wysokości sumy 30.000 zł. w. a. rocznie; winien jednakże usprawiedliwić każdy szczegółowy wydatek przed najbliższym Sejmem.

§. 10.

równobrzmiący prócz dodatku: „o ile Sejm na takie przenoszenie nie zezwoli”.

§. 11.

Wydział krajowy obowiązany jest gotowiznę rozrządzalną, na razie niepotrzebną, lokować na prowizję w instytucjach publicznych, jednakże z zastrzeżeniem zwrotu w krótkich terminach. Stała lokacja rozrządzalnej gotowizny wymaga zezwolenia Sejmu.

Wniosek komisji.

§. 8.

Wydział krajowy nie może obciążać stale funduszków krajowych w jakikolwiekby sposób, ani też zezwalać na wydatki budżetem nie objęte; jednakże rozporządza według własnych uchwał kwotami na pewne cele budżetem przeznaczonemi i przez Sejm uchwalonemi.

Na wydatki nieprzewidziane może Sejm wstawić w budżet do rozporządzenia Wydziału krajowego pewną sumę, której Wydział krajowy przekroczyć nie może. Z użycia tej sumy Wydział krajowy co roku zda sprawę Sejmowi.

§. 9.

Sumy na pewną rubrykę budżetem przeznaczone, nie mogą być użyte na wydatki innej rubryki, o ile Sejm na takie przenoszenia nie zezwoli.

Jeżeli kredyt na pewną rubrykę przyzwolony, dla przyczyn nadzwyczajnych nie wystarczył, Wydział uzupełni kredyt i usprawiedliwi konieczną tego potrzebę przed najbliższym Sejmem; jeżeli przyzwolony kredyt nie został wyczerpany, pozostałość stanowić będzie oszczędność.

Jeżeli rzeczywista ogólna suma na pokrycie wydatków przeznaczona przewyższyła rzeczywistą ogólną sumę potrzeb, przewyżka ta stanowić będzie czystą oszczędność budżetową. Czystemi oszczędnościami budżetowemi rozrządza Sejm krajowy.

Jeżeli zaś rzeczywista ogólna suma na pokrycie wydatków przeznaczona, nie dosięgła rzeczywistej ogólnej sumy potrzeb, natenczas wynika niedobór. Na pokrycie wykazanego niedoboru zażąda Wydział od Sejmu potrzebnych środków.

§. 10.

Wydział krajowy obowiązany jest gotowiznę rozrządzalną, na razie niepotrzebną, lokować na prowizję w instytucjach publicznych, jednakże z zastrzeżeniem zwrotu w krótkich terminach. Stała lokacja rozrządzalnej gotowizny wymaga zezwolenia Sejmu.

Dawna instrukcja.

Gotowiznę pojedynczych fundacyj, przeznaczoną na korzystną stałą lokację, lokować należy, jeżeli zapisy fundacyjne szczególnego nie wskazują umieszczenia, w listach zastawnych gal. stan. Towarzystwa kredytowego.

§. 12.
równobrzmiący.

§. 13.
równobrzmiący.

§. 14.

Uchwały Wydziału krajowego pod obrady Sejmu przeznaczone, wnosi na posiedzenie sejmowe członek Wydziału krajowego przewodniczący departamentu, w którym przedmiot był wygotowany, odczytując uchwałę wraz z motywami. Członkowi temu wolno w każdym stanie sprawy zabierać głos dla poparcia uchwały. Jeżeli przy wniesionym na posiedzenie Wydziału krajowego wniosku referent departamentu przy głosowaniu pozostał w mniejszości i zdanie oddzielne sobie zastrzegł, natenczas Wydział krajowy może przeznaczyć do wprowadzenia przedmiotu w Sejmie jednego z pomiędzy członków większości.

Sprawozdawca i każdy członek Wydziału, który do mniejszości należał i zdanie oddzielne sobie zastrzegł, może w czasie dyskusji przytoczyć swoje zdanie i jego powody.

Wniosek komisji.

Gotowiznę pojedynczych fundacyj, przeznaczoną na korzystną stałą lokację, lokować należy, jeżeli zapisy fundacyjne szczególnego nie wskazują umieszczenia, w papierach krajowych mających popularne bezpieczeństwo.

§. 11.

Po złożeniu rocznych rachunków i sprawdzeniu tychże przez Sejm krajowy, Wydział krajowy otrzyma absolutorya, o czym członków swoich zawiadomi.

§. 12.

Na opróżnione miejsca fundacyjne lub stypendyjne, do których obsadzenia służy krajowi lub służyło byłym Stanom prawo proponowania kandydatów, Wydział krajowy przedstawi z pomiędzy ubiegających się na każde opróżnione miejsce z osobna trzech kandydatów tej władzy lub tej osobie, której z mocy dokumentu fundacyjnego lub stypendyjnego służy prawo nominacji. (§. 27. St. kr.) aspirantom zaś w propozycji nieuwzględnionym po zapadłej nominacji podania ich zwróci.

§. 13.

Uchwały Wydziału krajowego, pod obrady Sejmu przeznaczone, wnosi na posiedzenie sejmowe członek Wydziału, naczelnik departamentu, w którym przedmiot był wygotowany, odczytując uchwałę z motywami. Jeżeli na posiedzeniu Wydziału krajowego referent departamentu przy głosowaniu pozostał w mniejszości i zdanie oddzielne sobie zastrzegł, natenczas Wydział krajowy powinien przeznaczyć do wniesienia tej uchwały na posiedzenie sejmowe jednego z pomiędzy członków większości. Członek Wydziału krajowego obowiązany jest popierać w Sejmie tudzież w komisjach sejmowych wszystkie te sprawy, które na posiedzenie sejmowe wniósł, tudzież wszystkie te uchwały, które na posiedzeniu Wydziału na jego wniosek zapadły (§§. 30. i 35).

Członek Wydziału krajowego, który na posiedzeniu Wydziału przy głosowaniu pozostał w mniejszości i zdanie oddzielne sobie zastrzegł, może w czasie dyskusji w komisjach sejmowych przytoczyć swoje zdanie i jego powody.

Dawna instruceya.

§. 15.

Po zamknięciu każdej sesyi Sejmu dyrektor kancelaryi Wydziału krajowego odbierze natychmiast od sekretarzy sejmowych protokoły posiedzeń i wszystkie inne sejmowe akta, według prowadzonego u łaski Marszałka protokołu podawczego i przedłoży je jako jedną całość Wydziałowi krajowemu do dalszego urzędowego postąpienia.

§. 16.

Uchwały i propozycye Sejmu, wymagające najwyższej sankcyi, przedkłada Wydział krajowy Naj. Panu przez Namiestnika oddzielnie według pojedynczych przedmiotów; tą samą drogą podaje rozprawy Sejmu wraz z protokołami posiedzeń do najwyższej wiadomości.

§. 17.

równobrzmiący prócz cytatu.

§. 18.

równobrzmiący.

Wniosek komisyi.

§. 14.

Po zamknięciu każdej sesyi Sejmu *urzędnik kierujący biurem sejmowem* odbierze natychmiast od sekretarzy sejmowych protokoły posiedzeń i wszystkie inne sejmowe akta według prowadzonego u łaski Marszałka protokołu podawczego i przedłoży je jako jedną całość Wydziałowi krajowemu do dalszego urzędowego postąpienia.

§. 15.

Uchwały i propozycye Sejmu, wymagające najwyższej sankcyi, przedkłada *Marszałek krajowy bez zwłoki* Naj. Panu przez *c. k.* Namiestnika, oddzielnie według pojedynczych przedmiotów; tą samą drogą podaje *później Wydział krajowy* rozprawy Sejmu wraz z protokołami posiedzeń do najwyższej wiadomości.

Jeżeli przedłożenie do sankcyi nie mogło nastąpić podczas sesyi sejmowej, obowiązek ten przechodzi na Wydział krajowy.

Uchwały Sejmu, zawierające wezwania do Rządu, przedkłada Marszałek c. k. Namiestnikowi; Wydział krajowy winien takie uchwały poprzeć odpowiedniemi uzasadnieniami a o skutku zdać sprawę najbliższemu Sejmowi.

§. 16.

Na pokrycie pomniejszych potrzeb Sejmu i Wydziału krajowego urządzi Wydział krajowy podręczną kasę i powierzy ją dyrektorowi kancelaryi, który wydatki takie załatwia z obowiązkiem złożenia rachunków (§. 60).

§. 17.

Wydział krajowy wydaje dla urzędników i zakładów krajowych instrukcye na podstawie zarysu przez Sejm krajowy uchwalonego; również może wydawać instrukcye dla tych także urzędników rządowych i gminnych, którzy poleceni sobie mają załatwianie spraw krajowych, a to dla pierwszych za porozumieniem się z dotyczącymi władzami rządowymi. Wydziałowi krajowemu podlegają urzędnicy i słudzy pobierający płacę z majątku krajowego lub z funduszków pod zarządem reprezentacyi krajowej zostających.

Dawna instrukcja.

§. 19.
równobrzmiący.

§. 20.
równobrzmiący.

§. 21.
Do załatwiania czynności Wydział krajowy przydzielonych ma sobie urzędników i służbę, według systemizowanego etatu osób i płac, jako to:

a) urzędników koncepcyjnych, mianowicie: sekretarzy, koncepcistów, praktykantów;

b) dyrektora kancelaryi;

c) urzędników oddziałów pomocniczych, mianowicie:

1. oddziału manipulacyjnego, t. j. protokołu podawczego, archiwum i expedytury;

2. oddziału obrachunkowego;

3. oddziału kasowego;

4. oddziału budowniczego, nakonec

d) odpowiednią liczbę sług.

Oprócz urzędników Wydział krajowy mieć może także aplikantów bezpłatnych.

Wspomniane cztery oddziały pomocnicze, chociaż odosobnione i przeznaczone do oddzielnych czynności, stanowić będą rzeczywiście tylko jedną kancelaryę pod nazwiskiem „Kancelarya Wydziału krajowego“.

§. 22.

Marszałek krajowy, jako przewodniczący Wydziału krajowego, czuwa nad biegiem czynności ogólnych Wydziału i nad wewnętrznym porządkiem; zakreśla czynności pojedynczych departamentów według przedmiotów; przeznacza dla nich naczelników z grona członków Wydziału i dodaje im do pomocy urzędników w miarę potrzeby; przeznacza jednego urzędnika do prowadzenia protokołu obrad Wydziału krajowego; porucza urzędnikom za porozumieniem się z naczelnikiem departamentu, wypra-

Wniosek komisji.

§. 18.

Wydział krajowy odpowiedzialnym jest Sejmowi za wszystkie poruczone sobie urzędowe czynności i winien zdać z nich sprawę na początku każdorocznej sesji sejmowej.

§. 19.

Załatwianie wszystkich czynności Wydziału krajowego odbywa się w sześciu departamentach.

§. 20.

Do załatwiania czynności Wydział krajowy przydzielonych ma sobie urzędników i służbę, według systemizowanego etatu osób i płac.

§. 21.

Marszałek krajowy, jako przewodniczący Wydziału krajowego, czuwa nad biegiem czynności Wydziału oraz nad wewnętrznym porządkiem i wydaje w tym celu odpowiednie zarządzenia; zakreśla czynności pojedynczych departamentów według przedmiotów, przeznacza dla nich naczelników z grona członków Wydziału i dodaje im do pomocy urzędników w miarę potrzeby; przeznacza jednego urzędnika do prowadzenia protokołu obrad Wydziału krajowego; porucza urzędnikom za porozumieniem się z naczelnikiem departamentu wypracowanie

Dawna instrukcja.

cowanie szczegółowych przedmiotów; używa według potrzeby jednego lub więcej urzędników do zatrudnień w własnym biurze, i przydziela aplikantów do departamentów lub do oddziałów pomocniczych.

Marszałek otwiera i zamyka posiedzenia Wydziału krajowego, przewodniczy na posiedzeniach, ujmuje wnioski w należyłą formę i podaje je pod głosowanie; sprawdza zapadłe uchwały, i podpisuje wraz z naczelnikiem właściwego departamentu wszelkie ekspedycje, wjąwszy indorsaty do stron wystosowane, które dyrektor kancelaryi podpisywać może.

Wniosek komisji.

szczegółowych przedmiotów; przydziela siły pomocnicze i służbę do departamentów lub do oddziałów.

Marszałek wyznacza posiedzenia Wydziału, **układa porządek dzienny** obrad (§. 30.), otwiera i zamyka posiedzenie, przewodniczy obradom, ujmuje wnioski w należyłą formę, podaje je pod głosowanie i stwierdza zapadłe uchwały. Marszałek aprobuje wszelkie ekspedycje i podpisuje je wraz z naczelnikiem właściwego departamentu. Tylko indorsaty, do stron wystosowane, może podpisywać dyrektor kancelaryi.

§. 22.

W celu utrzymywania przeglądu i kontroli nad biegiem czynności Wydziału krajowego tudzież w celu ułatwienia wszelkich czynności, które Marszałek jako przewodniczący Wydziału sprawuje, będzie utworzone osobne biuro Marszałka, złożone z urzędników przez Marszałka powołanych.

§. 23.

Jeżeli Marszałek jako przewodniczący Wydziału krajowego z jakichbyś powodów nie może wykonywać swojego urzędowania, czynności jego załatwiać będzie ten Członek Wydziału, którego Marszałek zastępcą do kierownictwa w Wydziale krajowym zamianuje.

Jeżeli zastępca Marszałka nie urzęduje, Marszałek powoła do zastępstwa innego Członka Wydziału krajowego.

§. 23.

Członkowie Wydziału krajowego mają gorliwie pełnić swoje obowiązki; wszyscy, równie jak i urzędujący ich zastępcy, mają równe prawa i obowiązki.

Członek Wydziału, przewodniczący departamentu, ma bezpośredni nadzór nad urzędnikami i aplikantami swego departamentu, rozdziela pomiędzy nich prace i wskazuje sposób ich załatwienia.

§. 24.

Członkowie Wydziału krajowego jak i urzędujący ich zastępcy mają równe prawa i obowiązki.

Członek Wydziału krajowego jako naczelnik departamentu jest zwierzchnikiem urzędników, sił pomocniczych i służby, do departamentu przydzielonych. On porucza im prace i wskazuje sposób ich załatwienia.

Marszałek może dla poszczególnych gałęzi spraw urządzać w miarę potrzeby specjalne biura urzędników. W każdym biurze specjalnem urzędnik przez Marszałka wyznaczony będzie bezpośrednim przełożonym reszty urzędników tego biura. Każde takie biuro zostanie przydzielone do jednego z de-

Dawna instrukcja.

§. 24.

Członek Wydziału krajowego przestaje pobierać płacę, jeżeli dłużej nad jeden miesiąc nie pełni swego urzędowania. Wyjątek od tego prawidła stanowi choroba lub powołanie do innej służby przez Sejm lub Wydział krajowy.

§. 28.

Urlopów do dni ośmiu udziela członkom Wydziału i ich zastępcom Marszałek krajowy, dłuższych Wydział krajowy, a podczas posiedzeń sejmowych, Sejm.

§. 25.

równobrzmiący z wyjątkiem odwołania się na

§. 25. projektowanej instrukcji, tudzież zmiany cytatu.

Wniosek komisji.

partamentów. Jeżeli do departamentu przydzieleni zostaną urzędnicy do specjalnego biura nienależący, Marszałek przeznaczy, który z nich będzie ich bezpośrednim przełożonym.

Członek Wydziału krajowego jako naczelnik departamentu jest obowiązany z końcem każdego miesiąca przedkładać Marszałkowi wykaz spraw załatwionych i zaległych.

Członek Wydziału krajowego obowiązany jest w celu spracowania nadzoru i kontroli zwiedzać osobiście zakłady pod jego bezpośrednim zarządem zostające.

Wydziałowi krajowemu służy prawo delegować członka Wydziału do wykonania pewnych specjalnych czynności nadzoru lub kontroli. Delegowany członek Wydziału obowiązany jest spełnić takie polecenie ściśle według uchwały Wydziału.

Marszałek ma prawo zwiedzać wszelkie instytucje, urzędy i zakłady autonomiczne, pod zarządkiem lub nadzorem Wydziału krajowego zostające.

§. 25.

Członkowie Wydziału krajowego i ich zastępcy mają gorliwie pełnić swoje obowiązki.

Jeżeli Członek Wydziału krajowego nie pełni swojego urzędowania dłużej, aniżeli dni czternaście, uważać należy, że tem samem złożył mandat do Wydziału krajowego. Wyjątek stanowi urlop, choroba, lub powołanie do innej służby przez Sejm lub Wydział krajowy.

Urlopów udziela członkom Wydziału i ich zastępcom Marszałek krajowy bacząc na to, ażeby bieg czynności Wydziału nie doznał uszczerbku.

§. 26.

Marszałek krajowy obowiązany jest powołać zastępcę członka Wydziału do urzędowania w razach przewidzianych § 13. statutu krajowego tudzież §. 25. niniejszej instrukcji przewidzianych, a nadto:

- a) jeżeli który z członków Wydziału z jakichkolwiek przyczyn dłużej nad jeden miesiąc nie urzęduje, albo gdy Marszałek wie, iż członek Wydziału dłużej nad jeden miesiąc urzędować nie będzie;
- b) jeżeliby w ogólności dla braku przepisanej obecności czterech członków (§. 42.

Dawna instrukcyja.

§. 26.

Zastępca członka Wydziału krajowego pobiera płacę równą płacy członka Wydziału, a to od dnia wstąpienia do Wydziału krajowego, za cały czas zastępstwa. Oprócz tego ma prawo żądania zwrotu kosztów za podróż z miejsca swego zamieszkania do Lwowa i napowrót, tudzież do dyet za czas na tę podróż przypadających, stosownie do postanowień w §. 27. zawartych.

§. 27.

Marszałek krajowy, członkowie Wydziału krajowego, oraz ich zastępcy, oddalający się w celach urzędowych z polecenia Wydziału krajowego za obręb miasta Lwowa, pobierają zwykłe dyety dla posłów sejmowych wyznaczone za cały czas oddalenia.

Po za obrębem granic kraju koronnego Galicyi i Lodomeryi oraz Wielkiego Księstwa Krakowskiego dyety liczone będą w dwójnasób.

Koszta podróży rachowane będą po jednym złotym w. a. za milę, ze Lwowa do miejsca, dokąd wysłany się udaje, i tyleż z powrotem. Do miejsc żelazną koleją połączonych liczyć się będzie tytułem kosztów podróży według taryfy kolei żelaznej taksa klasy I, oraz taksa przypadająca od pakunku 60-funtowego. Na żądanie może Wydział krajowy asygnować stosowną zaliozkę.

Najdalej we dwa tygodnie po powrocie złożyć należy rachunek dyet i kosztów podróży Wydziałowi krajowemu, który po sprawdzeniu rachunku wypłatę przypadającej należitości zarządzi.

Wniosek komisji.

st. kraj.), lub też dla wymienionych w §. 41. niniejszej instrukcyi okoliczności, nad ważnymi przedmiotami ani narady się odbywać, ani uchwały w Wydziale zapadać nie mogły.

Powołany zastępca urzędować ma dopóty, dopóki członek Wydziału, na którego miejsce był powołany, urzędowania nie obejmie.

§. 27.

Zastępca członka Wydziału krajowego pobiera płacę równą płacy członka Wydziału a to od dnia wstąpienia do Wydziału krajowego, za cały czas zastępstwa. Oprócz tego ma prawo żądania zwrotu kosztów za podróż z miejsca swego zamieszkania do Lwowa i na powrót, tudzież do dyet za czas na tę podróż przypadających, stosownie do postanowień §. 28.

§. 28.

Marszałek krajowy, członkowie Wydziału krajowego, oraz ich zastępcy, oddalający się w celach urzędowych *wskutek uchwały Wydziału* za obręb miasta Lwowa, pobierają dyety i koszta podróży *osobnemi przepisami oznaczone*.

Jeżeli członek Wydziału krajowego lub jego zastępca oddala się w tym celu, ażeby spełnić obowiązek zwiedzenia osobiście zakładu krajowego (§. 24. ustęp. 5.), tudzież w razach naglących uchwałę Wydziału krajowego może zastąpić zezwolenie Marszałka.

Dawna instrukcja.

§. 29.
równobrzmiący.

§. 30.

Posiedzenia zwyczajne odbywać się będą przynajmniej raz na tydzień we dnie przez Wydział krajowy oznaczone.

W razie potrzeby, jakoteż na żądanie trzech członków Wydziału, winien Marszałek zarządzić posiedzenie nadzwyczajne, i wezwać na nie, tak jak na posiedzenia zwyczajne, wszystkich członków i urzędujących zastępców.

Posiedzenia Wydziału krajowego nie są publiczne.

Tylko Marszałek (§. 31.), członkowie Wydziału i urzędujący ich zastępcy mają głos stanowczy; ci też tylko i urzędnik trzymający pióro zgromadzają się na posiedzenia.

Inne, do grona Wydziału krajowego nie należące osoby, wezwane być mogą na posiedzenie przez Marszałka, lub przez Wydział krajowy, dla udzielenia potrzebnych wiadomości i objaśnień.

Członek Wydziału przewodniczący departamentu wnosi rzecz swojego departamentu na posiedzenie; jego obowiązkiem jest wyłuszczyć dokładnie przedmiot co do okoliczności stanowiących i wyłożyć motywa zdania swojego, a w rzeczach ważniejszych na piśmie.

Marszałek kieruje obradami, a wysłuchawszy referenta otwiera dyskusję i udziela członkom głosu w porządku, w jakim się do głosu zapisali.

Każdy z członków Wydziału może po udzieleniu sobie przez Marszałka głosu czynić uwagi, wnioski i poprawki.

Gdy już żaden z członków głosu nie zabiera, a w razie uchwalenia przez Wydział zamknięcia dyskusji, po wysłuchaniu zapisanych jeszcze głosów, a w końcu sprawozdawcy, Marszałek zamyka dyskusję i zarządza głosowanie w ten sposób, iż najpierw poprawki i wnioski, najwięcej od wniosku sprawozdawcy oddalone, pod głosowanie poddaje.

Wniosek komisji.

§. 29.

Wydział krajowy załatwia sprawy:

1. kolegialnie, mianowicie albo na posiedzeniach, albo okólnikowo (*circulando*);
2. potocznie (*currenter*).

§. 30.

Posiedzenia zwyczajne odbywać się będą przynajmniej *dwa razy* na tydzień w dniach *stałe oznaczonych*.

W razie potrzeby, jakoteż na żądanie trzech członków Wydziału, winien Marszałek zarządzić posiedzenie nadzwyczajne, i wezwać na nie, tak jak na posiedzenie zwyczajne, wszystkich członków i urzędujących zastępców.

Posiedzenia Wydziału krajowego nie są publiczne.

Przynajmniej na jeden dzień przed posiedzeniem każdy członek Wydziału krajowego złoży w biurze Marszałka spis spraw, które do obrad przygotował. Jeżeli przedmiotem obrad ma być użycie kwot uchwalonych przez Sejm do rozporządności Wydziału krajowego (fundusz dyspozycyjny), lub osobiste sprawy urzędników, referent obowiązany jest przynajmniej na jeden dzień przed posiedzeniem Wydziału podać wniosek swój wraz z uzasadnieniem do wiadomości Marszałka.

Referaty w sprawach rozdawnictwa stypendyów i miejsc fundacyjnych mają być złożone w biurze Marszałka wraz z listą kwalifikacyjną i wnioskami referenta na ośm dni przed posiedzeniem, poczem Marszałek zawiadomi członków Wydziału, że ~~al~~ te w jego biurze przejrzeć mogą.

Marszałek może zarządzić, ażeby także w innych sprawach ważniejszych wnioski referentów wraz z uzasadnieniem były podawane do jego wiadomości na pewien czas przed posiedzeniem.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, przez Marszałka ułożonego, sprawy naglące mogą wejść pod obrady Wydziału, chociażby przez referenta nie były naprzód zapowiedziane.

Tylko Marszałek (§. 31.), członkowie Wydziału i urzędujący ich zastępcy mają głos stanowczy; ci też tylko i urzędnik trzymający pióro zgromadzają się na posiedzenia.

Dawna instrukcja.

Jeżeli wniosek składa się z kilku ustępów, Marszałek może, a jeśli Wydział uchwali, powinien poddać go pod głosowanie ustępami.

Członkowie Wydziału na posiedzeniach zabierają miejsca i głosują według starszeństwa wieku.

Wniosek komisji.

Inne, do grona Wydziału krajowego nie należące osoby, wezwane być mogą na posiedzenie przez Marszałka, lub przez Wydział krajowy, dla udzielenia potrzebnych wiadomości i objaśnień.

Członek Wydziału, *naczelnik* departamentu, wnosi rzecz swojego departamentu na posiedzenie; jego obowiązkiem jest wyłuszczyć dokładnie przedmiot co do okoliczności stanowczych i wyłożyć motywa zdania swojego, a w rzeczach ważniejszych na piśmie.

Marszałek kieruje obradami, a wysłuchawszy referenta, otwiera dyskusję i udziela członkom głosu w porządku, w jakim się do głosu zapisali.

Każdy z członków Wydziału może po udzieleniu sobie przez Marszałka głosu czynić uwagi, wnioski i poprawki.

Gdy już żaden z członków głosu nie zabiera, a w razie uchwalenia przez Wydział zamknięcia dyskusji, po wysłuchaniu zapisanych jeszcze głosów, a w końcu sprawozdawcy, Marszałek zamyka dyskusję i zarządza głosowanie w ten sposób, iż najpierw poprawki i wnioski, najwięcej od wniosku sprawozdawcy oddalone, pod głosowanie poddaje.

Jeżeli wniosek składa się z kilku ustępów, Marszałek może, a jeżeli Wydział uchwali, powinien poddać go pod głosowanie ustępami.

Członkowie Wydziału na posiedzeniach zabierają miejsca, *referują* i głosują według starszeństwa wieku.

§. 31.

Uchwałą staje się ten wniosek, za którym się oświadczy bezwzględna większość głosujących członków Wydziału, Marszałek nie głosuje, rozstrzyga jednak w razie równości głosów.

Żaden z obecnych członków Wydziału nie może się uchylać od głosowania, wyjąwszy przypadki instrukcyj niniejszą przewidziane (§. 41).

Uchwałą nad pewnym ustępem wniosku zapadła staje się podstawą dalszego nad tymże wnioskiem głosowania dla tych także członków, którzy za nią nie głosowali.

§. 31.

równobrzmiący prócz cytatu.

Dawna instrukcja.

§. 32.

Po zapadłej uchwale nie można cofać swego zdania. Jednakże na żądanie przynajmniej trzech członków Wydziału, winien Marszałek przedmiot uchwalony poddać raz jeszcze pod obrady.

§. 33.

równobrzmiący.

§. 34.

równobrzmiący, prócz zmiany cytatu, tudzież zmiany ostatniego ustępu, który brzmi, jak następuje:

Wnioski przygotowane do Sejmu może Wydział krajowy przesyłać posłom sejmowym.

Wniosek komisji.

§. 32.

Po zapadłej uchwale nie można cofnąć swego zdania. — Jednakże na żądanie przynajmniej trzech członków Wydziału krajowego winien Marszałek przedmiot uchwalony poddać raz jeszcze pod obrady.

Jeżeli po zapadłej uchwale dojdą do wiadomości którego bądź członka Wydziału takie nowe okoliczności, o których przypuścić wypada, że mogłyby wpłynąć na zmianę uchwały Wydziału, należy zawiadomić o tem niezwłocznie Marszałka, który w takim razie może wstrzymać ekspedycję i sprawę ponownie pod obrady Wydziału poddać.

Ponowne obrady nad przedmiotem już uchwalonym mogą się odbyć przynajmniej w równie licznym komplecie Wydziału, w jakim zapadła dotycząca uchwała.

§. 33.

Każdy członek Wydziału jako referent odpowiedzialnym jest za niedokładne wyjaśnienie przedmiotu i motywów swego zdania, niemniej za skutki błędu, w jakiby Wydział krajowy wprowadził.

§. 34.

Przy każdym posiedzeniu prowadzony będzie protokół obrad, który zawierać ma spis osób obecnych i numera podań przez referentów do narady przedstawionych, dalej wnioski, zdania i zapadłe uchwały, a przy ważnych przedmiotach także krótki wyciąg dyskusji.

Protokół odbytego posiedzenia podpisze Marszałek i urzędnik protokołujący.

Wyciągi z protokołów posiedzeń, z wyjątkiem części tyczącej się spraw osobistych, podawane będą do powszechnej wiadomości (§. 64). Jednakże Wydział krajowy wstrzymać może ogłoszenie, jeżeli to w interesie kraju za potrzebne uzna, lub jeżeli sprawa ostatecznie załatwioną nie jest.

Posłowie sejmowi mają prawo przeglądać protokoły posiedzeń i inne akta Wydziału za porozumieniem się z naczelnikiem dotyczącego departamentu.

Dawna instrukcja.

§. 35.

Uchwały zapadłe przeciw wnioskowi referenta wypracuje na referacie wraz z motywami urzędnik pióro na posiedzeniu trzymający i wymieni członków Wydziału, którzy za, a którzy przeciw zdaniu referenta głosowali; uchwały takie przejrzeć i podpisać powinien ten członek Wydziału, który się pierwszy przeciwko zdaniu referenta oświadczył. Oddzielne zdania pojedynczych głosujących zapisywane będą na referacie tylko na ich wyraźne żądanie, wraz z wyszczególnionymi pokrótce motywami.

§. 36.

równobrzmiący.

§. 37.

równobrzmiący, prócz ostatniego zdania, które zostało dodane.

Wniosek komisji.

Wnioski przygotowane do Sejmu Wydział krajowy przesyłać będzie posłom sejmowym o ile możliwości jak najwcześniej.

§. 35.

Członek Wydziału krajowego winien na referacie zapisać i podpisem swoim stwierdzić uchwałę, na podstawie jego referatu zapadłą.

Uchwały, zapadłe przeciw wnioskowi referenta, wypracuje na referacie wraz z motywami urzędnik pióro na posiedzeniu trzymający i wymieni członków Wydziału, którzy za, a którzy przeciw zdaniu referenta głosowali; uchwały takie przejrzeć i podpisać powinien ten członek Wydziału, na którego wniosek przeciwko zdaniu referenta uchwała zapadła. Oddzielne zdania pojedynczych głosujących tudzież Marszałka zapisywane będą na referacie tylko na ich wyraźne żądanie, wraz z wyszczególnionymi pokrótce motywami.

§. 36.

Przed załatwieniem sprawy na posiedzeniu może Marszałek dla głębszego jej zbadania komunikować wypracowany wniosek członkom Wydziału i zarządzić jej wniesienie na następne posiedzenie.

Wnioski zaś do ustaw i ogólnych przepisów powinny być w każdym razie komunikowane wszystkim członkom Wydziału przed wniesieniem ich na posiedzenie.

§. 37.

Marszałek ma prawo w szczególnych przypadkach przeznaczyć współreferenta.

Również naczelnik jednego departamentu wezwać ma do współreferatu naczelnika drugiego departamentu, jeżeli przedmiot pierwszego z przedmiotami drugiego zostaje w styczności.

W razach współreferatu, referent komunikuje wypracowany wniosek współreferentowi, który albo się nań zgodzi, albo też oddzielny wniosek wypracuje, poczem dopiero referent w obecności współreferenta wniesie przedmiot na posiedzenie. *W tym ostatnim przypadku współreferent zabiera w rozprawie głos zaraz po referencie.*

Dawna instrukcja

§. 38.
równobrzmiący.

§. 39.
Marszałek za porozumieniem się z Wydziałem krajowym postanowi, które podrzędne czynności potocznie załatwiane będą, jednakże pod odpowiedzialnością Marszałka i referenta.

§. 40.
równobrzmiący.

§. 41.
równobrzmiący.

§. 42.
Departamentowi przewodniczący członek Wydziału odpowiada za zgodność ekspedycyi z uchwałą i za właściwą jej formę; ma przeto przejrzeć, w razie potrzeby poprawić koncept ekspedycyi, podpisać takowy nawet w takim razie, gdy uchwała przeciw jego wnioskowi zapadła, wreszcie przedłożyć go z aktami Marszałkowi do rewizyi i aprobaty.

Wniosek komisji.

§. 38.

W sprawach, nagłego załatwienia wymagających, Marszałek zarządzić może bez posiedzenia głosowanie okólnikowe, w którymto razie członkowie Wydziału zdania swoje wprost na referacie zapiszą.

§. 39.

Czynności, które są tylko wykonaniem uchwał Wydziału kraj. tudzież takie, które nie załatwiają sprawy merytorycznie i stanowczo, ani takiego załatwienia nie przesądzają lub są mniejszej doniosłości, będą załatwiane potocznie a to pod odpowiedzialnością Marszałka i referenta. Marszałek ma prawo sprawę przez referenta za potoczną uznaną przeznaczyć na posiedzenie Wydziału krajowego.

§. 40.

Sprawy załatwiane okólnikowo lub potocznie referent powinien podać do wiadomości Wydziału na najbliższym posiedzeniu.

§. 41.

Marszałek krajowy i członek Wydziału powinni sami uchylić się od udziału w sprawach prywatnych, które się tyczą ich własnej osoby, żony, krewnych i powinowatych włącznie do czwartego stopnia, według prawa cywilnego austriackiego; dalej przybranych rodziców, dzieci lub pupilów, dłużników i wierzycieli, jako też mocodawców w tych sprawach.

W przypadkach takich Marszałek zdaje przewodnictwo swojemu zastępcy (§. 11. stat. kraj.) członkowie Wydziału zaś zdają załatwienie sprawy Marszałkowi krajowemu, który je innemu członkowi Wydziału poruczy.

§. 42.

Członek Wydziału krajowego, naczelnik departamentu, odpowiada za zgodność ekspedycyi z uchwałą i za właściwą jej formę, ma przeto przejrzeć, w razie potrzeby poprawić koncept ekspedycyi i podpisać go nawet w takim razie, gdy uchwała przeciw jego wnioskowi zapadła — wreszcie przedłożyć go z aktami Marszałkowi do rewizyi i aprobaty.

Dawna instrukcja.

§. 43.
równobrzmiący.

§. 44.
Jeżeli koncept ekspedycji niezgodny jest z uchwałą, regulaminem lub instrukcją, a referent na przerobienie lub poprawkę przez Marszałka proponowaną nie zgadza się, Marszałek podda rzecz decyzji Wydziału krajowego.

Równie może Marszałek przeznaczyć przedmiot potocznie załatwiony do wniesienia na posiedzenie.

§. 45.

Co do formy posiedzeń, uchwał i załatwiania przedmiotów odnoszących się do czynności Wydziału krajowego, jako komisji nadzorczej gal. stan. Towarzystwa kredytowego, Wydział krajowy zastosuje się do regulaminu i instrukcji dla tejże komisji przepisanych.

§. 46.

równobrzmiący, prócz dodatku w §. 45. projektu widocznego.

§. 47.
równobrzmiący.

§. 48.
równobrzmiący.

Wniosek komisji.

§. 43.

Marszałek, przejrawszy koncept ekspedycji, udziela jej swego „expediatur“ i odsyła ją z aktami na ręce dyrektora kancelaryi do ekspedytury.

§. 44.

Jeżeli Marszałek na ekspedycję się nie zgadza a referent poprawki przez Marszałka proponowanej nie przyjmuje, Marszałek podda sprawę pod decyzję Wydziału krajowego.

§. 45.

Wydział krajowy znosi się z władzami jemu nie podlegającymi przez odezwy, używając intytulacji „świecny“; w korespondencyach z oddziałami pomocniczymi, *tudzież instytucjami, urzędami i zakładami podległymi* używa formy poleceń, ze stronami formy dekretów.

Strony i władze podrzędne korespondują z Wydziałem w formie próśb i raportów.

§. 46.

Używana przez Wydział krajowy pieczęć mieć będzie w tarczy herb Galicyi i w koło tegoż napis: „Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskim“.

§. 47.

Exhibita, zawierające w sobie wyrachowania jakiegokolwiek rodzaju, referent udzieli dyrektorowi oddziału obrachunkowego do zdania a sprawy i sprawdzenia rachunku.

Dawna instrukcja.

§. 49.
równobrzmiący.

§. 50.
równobrzmiący.

§. 51.
równobrzmiący.

§. 52.
równobrzmiący.

§. 53.
równobrzmiący prócz dodatku w §. 52. projektu
wideoznego.

§. 54.
równobrzmiący.

Wniosek komisji.

§. 48.

Każda asygnacja do kasy, tudzież wszelkie rozporządzenia Wydziału krajowego, dotyczące się jakiegobądź wpisu do ksiąg kasowych, podpisane być winny przez Marszałka lub jego zastępcę i przez referenta, i udzielane będą *ad videndum* dyrektorowi oddziału obrachunkowego, który takowe we właściwą księgę zaciągnie i zaciągnięcie to na asygnacji lub poleceniu uwidoczni.

Dyrektor oddziału obrachunkowego obowiązany jest pod odpowiedzialnością zwrócić uwagę Wydziału krajowego, gdyby suma asygnacją lub poleceniem objęta przekraczała fundusz dotyczącej rubryki.

§. 49.

Wszelkie pobory i wydatki kasy krajowej, jako też wpisy do ksiąg kasowych, uskutecznia kasa tylko za bezpośredniem poleceniem Wydziału krajowego. Asygnacje niezrealizowane w ciągu roku od daty wymagają odnowienia.

§. 50.

Kasa i oddział obrachunkowy zostają ciągle pod szczególnym nadzorem członka Wydziału przez Marszałka wyznaczonego.

§. 51.

Członek Wydziału, któremu Marszałek powierzył nadzór kasy i oddziału obrachunkowego, lub jakie oddzielne zatrudnienie przy rewizji kasy, przy losowaniu i t. d., zachowa się ściśle podług prawideł instrukcją przepisanych.

§. 52.

Najmniej raz w każdym kwartale, nie mniej przy zmianie wyższego urzędnika kasowego, przedsięwzięcie Wydział *niespodzianie* rewizję (skontrolowanie) kasy krajowej.

§. 53.

Rachunkowością funduszków, pod zarządem Wydziału krajowego zostających, trudni się oddział obrachunkowy.

Dawna instrukcja.

§. 55.

równobrzmiący.

§. 56.

równobrzmiący.

§. 57.

Kasa i Oddział obrachunkowy krajowy nie korespondują ani ze stronami, ani z władzami.

Wszelkie podania bezpośrednio do nich nadchodzące, należy odesłać do protokołu podawczego Wydziału krajowego.

§. 58.

Wydział krajowy mianuje urzędników i sługi, którzy przez Sejm na etacie zamieszczeni zostali, jednakże tylko w miarę czynności i wynikającej ztąd rzeczywistej potrzeby, tudzież przyjmuje bezpłatnych aplikantów.

W nawale czynności będzie mógł Wydział krajowy powiększyć liczbę sił na czas koniecznej potrzeby, przybraniem tymczasowych pracowników za stosownem wynagrodzeniem; winien jednakże usprawiedliwić się z tego przed najbliższym Sejmem.

Wniosek komisji.

§. 54.

Kasa krajowa jakoteż kasy dla szczegółowych funduszków lub zakładów pod zarządem Wydziału krajowego zostające, przedkładać mają dzienniki z dowodami oddziałowi obrachunkowemu w terminie osobną instrukcją oznaczonym dla ścisłego ich zbadania i sprawdzenia.

Po sprawdzeniu dzienników, oddział obrachunkowy przedłoży Wydziałowi krajowemu wniosek, albo o wydanie *absolutorium*, albo w razie uchybień o zażądanie od kasy potrzebnych wyjaśnień lub sprostowań, a dopiero po uchyleniu uchybień wyda Wydział krajowy kasie *absolutorium*.

§. 55.

Dyrektor oddziału obrachunkowego prowadzi księgę główną, która wykazuje stan majątku każdego funduszu według pojedynczych jego części, równie jak wynikłości z obrotu tegoż, według pojedynczych rubryk tak dochodów jako też wydatków.

Sprawdzanie rachunków należy także do dyrektora oddziału obrachunkowego.

§. 56.

Biura i oddziały Wydziału krajowego nie korespondują ani ze stronami, ani z władzami.

Wszelkie podania, bezpośrednio do nich nadchodzące, należy odesłać do protokołu podawczego Wydziału krajowego.

§. 57.

Wydział krajowy mianuje urzędników i sługi ściśle według systemizowanego etatu, którego przekroczyć nie może.

W razie nadzwyczajnych czynności, lub stałego zwiększenia zakresu prac, może Wydział tymczasowo przyjąć nadzwyczajnych pracowników, winien to jednak zaraz na najbliższej sesji sejmowej usprawiedliwić, a jeżeli zachodzi potrzeba stałego powiększenia etatu, przedłożyć Sejmowi odpowiednie wnioski.

Dawna instrukcja.

§. 59.
równobrzmiący.

§. 60.
równobrzmiący.

§. 61.
równobrzmiący.

§. 62.
równobrzmiący.

§. 63.
równobrzmiący.

Wniosek komisji.

§. 58.

Przepisy co do powołania urzędników i służ krajowych na przeznaczone im posady, co do ich obowiązków, płacy, wynagrodzeń, emolumentów i innych praw, oraz co do ich widoków na przyszłość, co do skutków wynikających z zachowania się ich wbrew przyjętym na siebie obowiązkom służby, co do postępowania w takich razach, nakoniec, co do ustania stosunku służby, są przedmiotem osobnej ustanowy.

§. 59.

Dyrektor kancelaryi jest bezpośrednim przełożonym oddziału manipulacyjnego w ogólności, a w szczególności przełożonym expedytu, kieruje jego czynnościami i czuwa nad przepisany porządkiem kancelaryi Wydziału krajowego.

§. 60.

Dyrektor kancelaryi ma nadzór nad lokalnościami, sprzętami i książkami Sejmu i Wydziału krajowego, utrzymuje inwentarze tych przedmiotów, zarządza materiałami, rekwizytami i drukami kancelaryjnymi, oraz wydatkami na pomniejsze administracyjne potrzeby Sejmu i Wydziału krajowego; zdaje rachunki z zasobów jego nadzorowi powierzonych, jakoteż z zaliczek otrzymanych na pokrycie pomniejszych wydatków. Na usprawiedliwione rachunki otrzymuje corocznie *absolutorium* od Wydziału krajowego.

§. 61.

Wydział krajowy od czasu do czasu rozporządza, jakie wydatki dyrektor kancelaryi załatwiać będzie mocen samodzielnie bez dalszego odwołania się, jakie za zezwoleniem tylko członka Wydziału, zajmującego się sprawami wewnętrznej administracji, jakie nakoniec za przyzwoleniem Wydziału krajowego.

§. 62.

Kontrola nad kasą podręczną i nad wszelkimi zapasami powierzonymi dyrektorowi kancelaryi należy do naczelnika departamentu spraw wewnętrznej administracji.

Rewizye zwyczajne i nadzwyczajne zarządza Wydział krajowy lub Marszałek.

Dawna instrukcja.

§. 64.
równobrzmiący.

§. 65.
równobrzmiący.

§. 66.
równobrzmiący.

Wniosek komisji.

§. 63.
Bliższe instrukcje, tyczące się wewnętrznej służby tak Wydziału krajowego jakoteż innych urzędów krajowych, wyda Wydział krajowy.

§. 64.
Dopóki Wydział nie będzie miał własnego organu, podawać będzie ogłoszenia swoje do powszechnej wiadomości przez urzędową Gazetę Lwowską, w języku krajowym wychodzącą.

§. 65.
Przy zmianie Wydziału krajowego, czy to w skutek upłynionego normalnego peryodu sejmowego, czy też wcześniejszego rozwiązania Sejmu (stat. kraj. §. 6), ustępujący Wydział krajowy oddaje protokolarnie Wydziałowi w urzędowanie wstępującemu wszelkie zasoby kasy krajowej, na mocy wspólnie przedsięwziętej rewizji (skontrolowania) tejsze kasy; zasoby w sprzętach i materiałach kancelaryjnych, na podstawie inwentarzy i ksiąg rachunkowych; archiwum i niezalatwione akta, na mocy wyciągu z protokołu podawczego.

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870